

**RUANDA
CUMHURİYETİ
ÜLKE PROFİLİ**

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER.....	2
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER.....	3
3. DIŞ TİCARET.....	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	7
5. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	8
EKLER:	10

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Ruanda Cumhuriyeti
Başkent	Kigali
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	İngilizce, Fransızca ve Kinyarwanda
Nüfus	14 milyon (IMF 2023)
Yüzölçümü	26.338 km ²
Dini	Katolik (%56,5), Protestan (%26), Adventist (%11,1), Müslüman (%4,6), Diğer (%1,8)
Para Birimi	Rwanda Frankı (RWF)

Kaynak: IMF

Coğrafi Konum

Ruanda, Afrika kıtasının orta bölümünün doğu kısmında yer alan ve denize kıyısı bulunmayan bir ülkedir. Ülkenin sınır komşularını Uganda, Tanzanya, Burundi ve bir kısmı Kivu Gölü ile olmak üzere Kongo DC oluşturmaktadır.

Ülke genel olarak derin vadilerle yer yer kesilmiş dağlık ve yaylalık bir ülkedir. Ruanda'da ortalama yükseklik 1.500 m düzeyinde olup, ülke genelinde 1.000 m ile 4.507 m arasında yükseklikler görülebilmektedir. Ülkenin en yüksek noktasını 4.507 m ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti sınırında bulunan ve Virunga volkanik dağların bir parçası olan Karisimbi Dağı oluşturmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Ruanda kendi içerisinde beş yönetim bölgesine ayrılmıştır. Söz konusu idari bölgeler de kendi içerisinde 31 ilçeye ve belediyeye ayrılmış konumdadır. 1 Ocak 2006 yılına kadar 12 idari yönetim bölgesinden oluşan ülkede, bu tarihte kabul edilen yeni idari yapılanma yasası ile idari yönetim bölgeleri beşe düşürülmüş ve merkezi yönetim yetkilerinin bölgesel yönetimler üzerinden gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. 2002 yılına kadar bölge olarak adlandırılan idari yapılar, bu tarihten itibaren il olarak adlandırılmıştır.

Özellikle 1994 yılında yaşanan Ruanda soykırımı ile ilgili geçmişe bir son verebilmek adına ülke bayrağı, millî marşı yanı sıra bölgeler de yeniden düzenlenerek, etnik grupların bir bölgede çoğunluğu etmesinden ziyade karışık bir şekilde her bir ilde yaşaması planlanmış ve yeni idari yapılanmalarda sınırlar bu konuya özen gösterilerek çizilmiştir.

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Başlıca Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	11,05	13,31	13,93	13,83	14,25	15,29	16,31	17,84
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	10,9	8,2	6,2	7	7	7,3	7,3	7,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	853	1 005	1 032	998	1 006	1 057	1 103	1 185
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,8	13,9	14,5	6	5	5	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-11,2	-9,8	-12,7	-11,3	-10,5	-9,9	-9	-7,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	12,96	13,25	13,5	13,86	14,16	14,47	14,79	15,05
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	66,7	61,1	63,3	72,1	73,7	72,2	70,6	67,2

Kaynak: IMF(*) Tahmini Veriler

2023 yılında cari fiyatlara göre, 14 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2024 yılında 14 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2023). Ruanda, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 138. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (27 trilyon dolar), Türkiye 17. (1 trilyon dolar)] (IMF-2023)

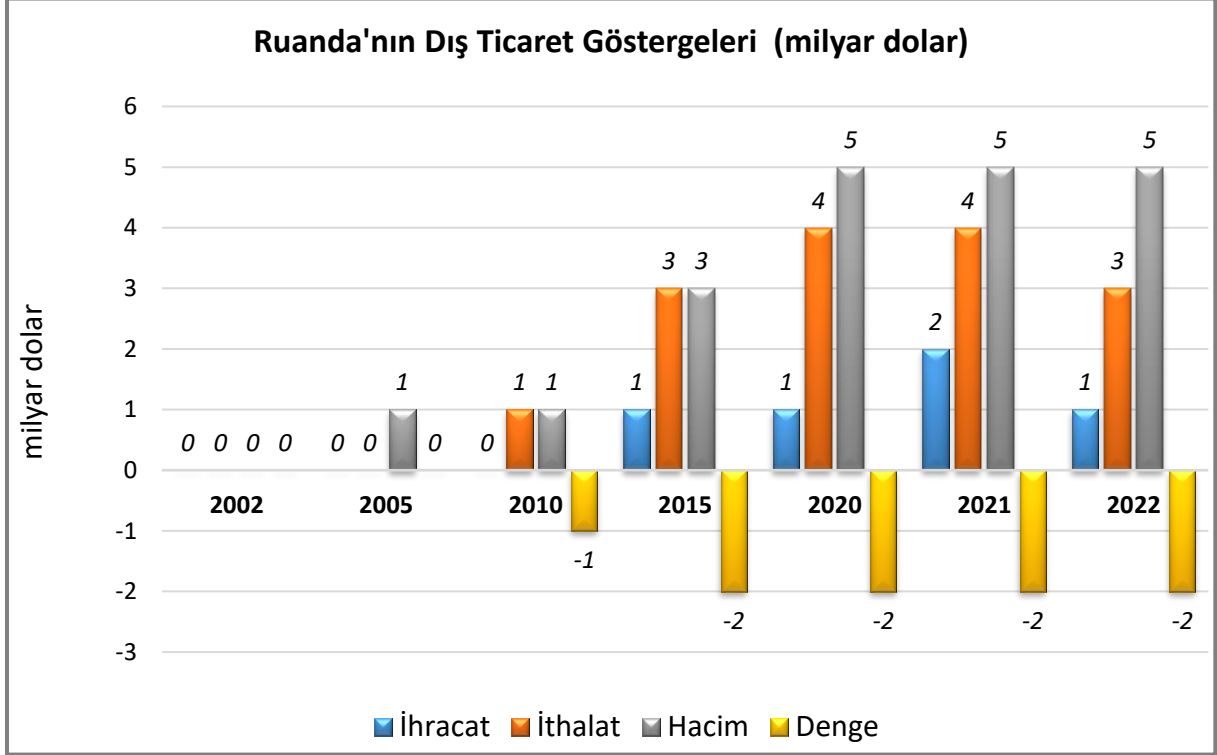
Cari fiyatlara göre Ruanda, 2023 yılında 1 032 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 171. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (135 605 \$), Türkiye 69. (13 384 \$)] (IMF-2023) 2023 yılında %14,5 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2024 yılında % 6 olacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2023)

2023 yılında % 13 oranında açık vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ya oranının, 2024 yılında da % 11 oranında açık vermesi beklenmektedir. (IMF-2023)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

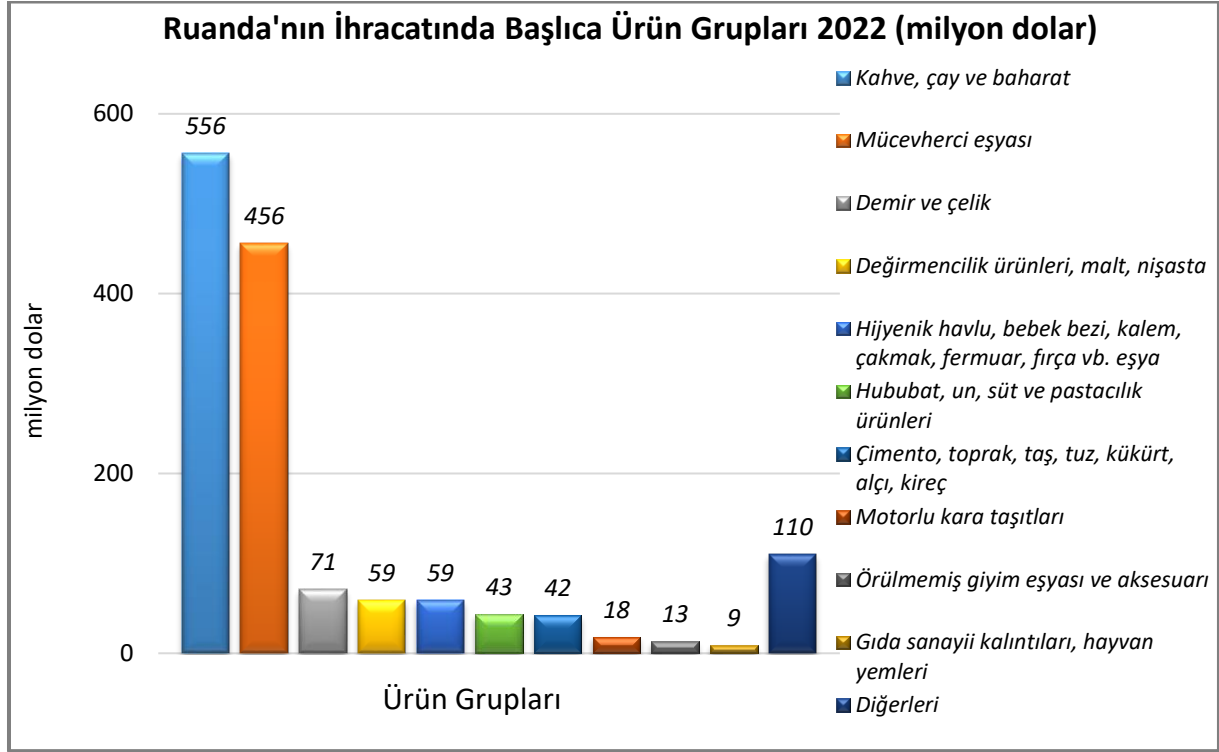
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

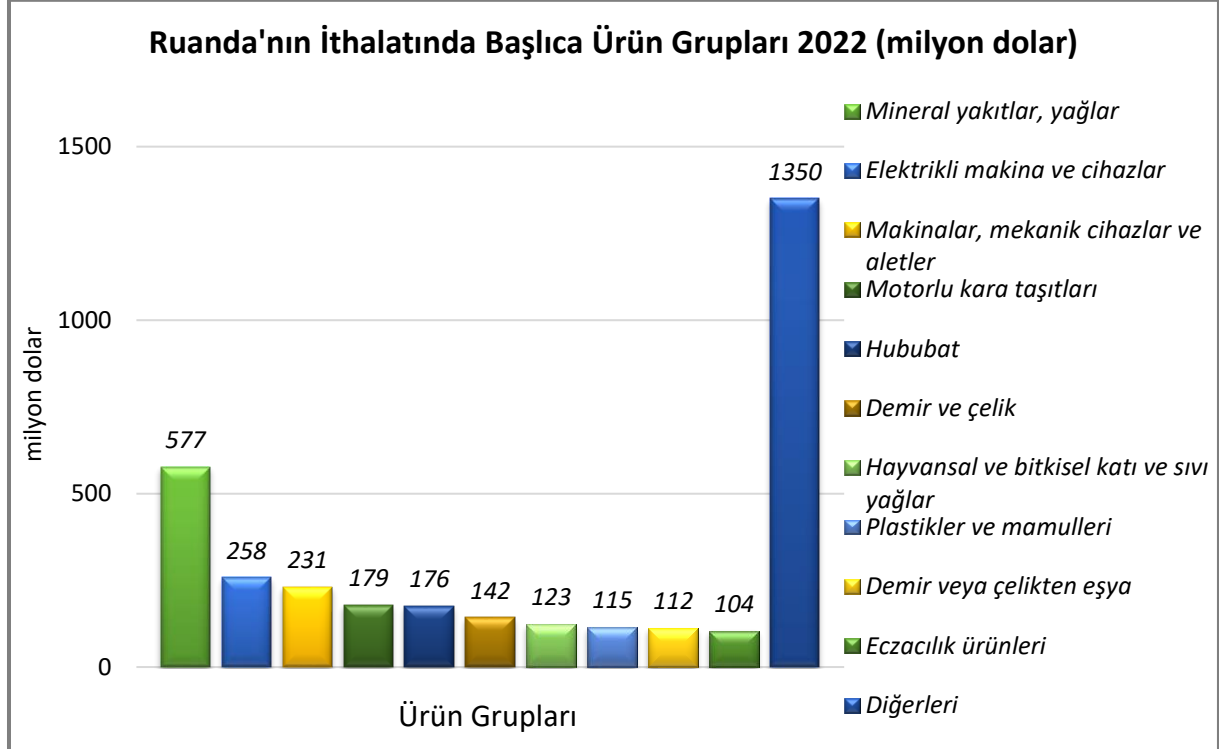
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

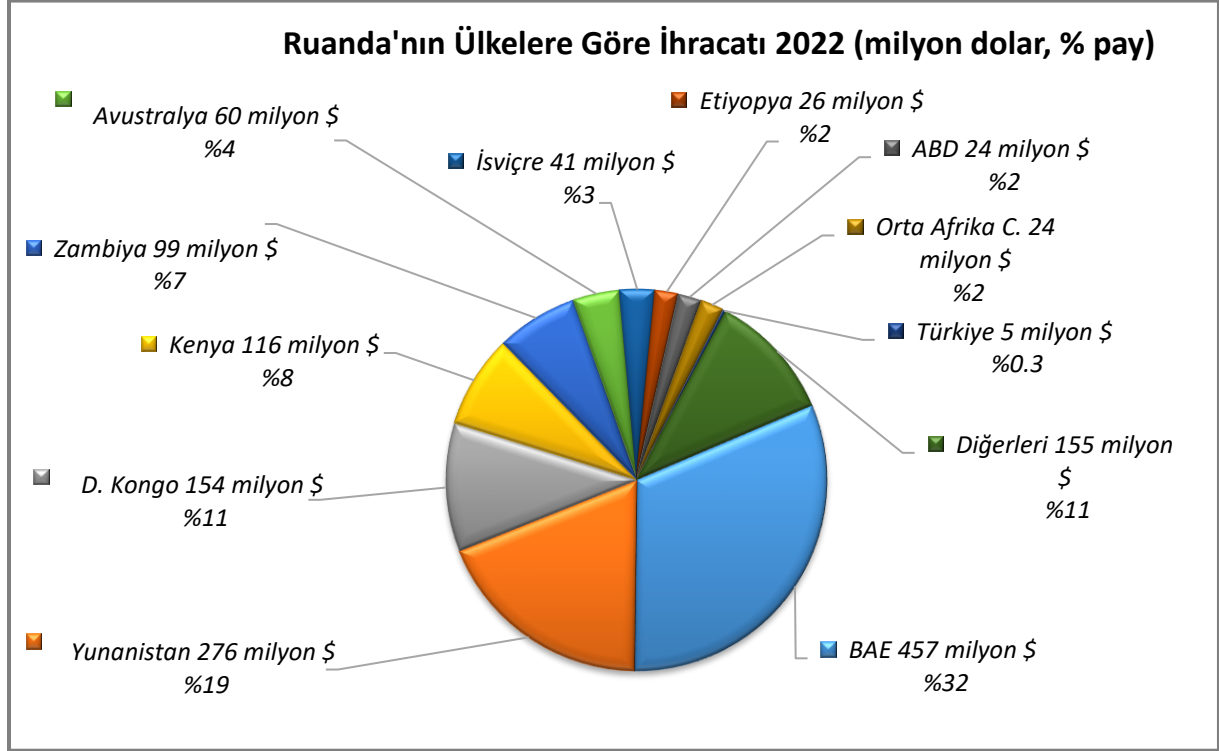

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

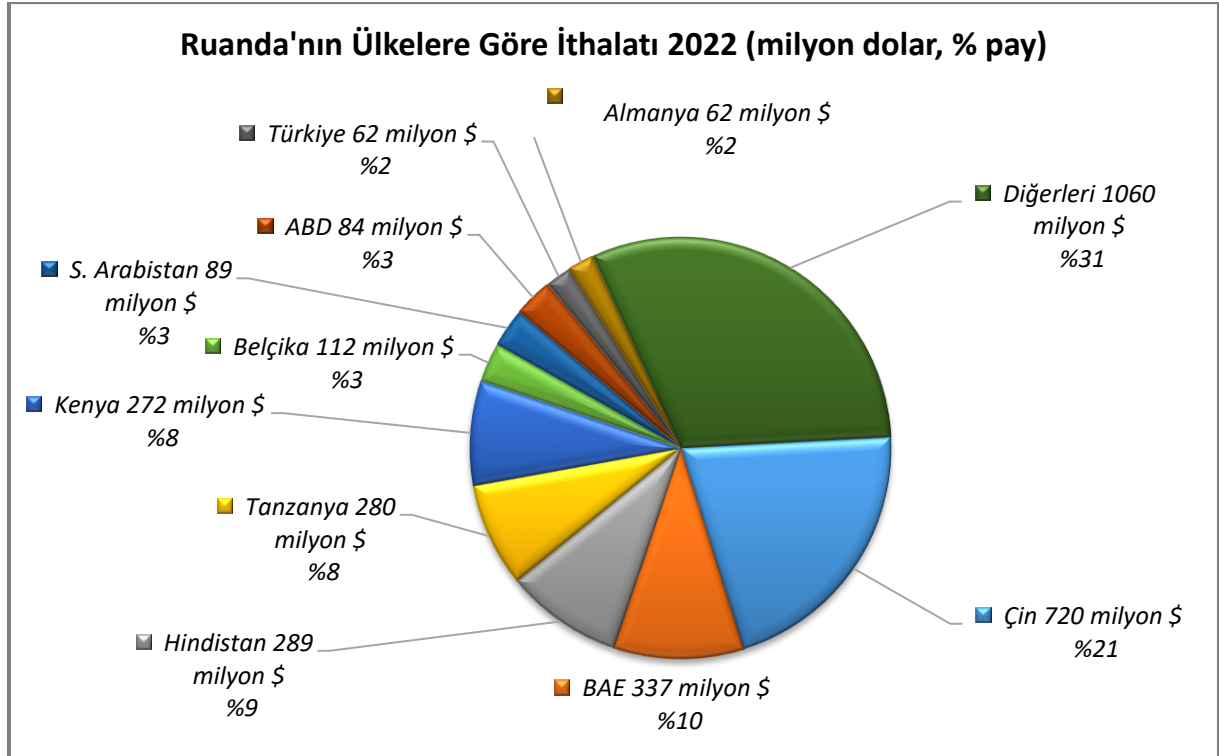
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Ruanda, 2022 yılında 399 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 117. sıradadır. [ABD 285 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 27. (UNCTAD-2023)]

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 1 milyar dolar olan Ruanda, 2022 yılında 3 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 139. sıradadır. [ABD 10 trilyon dolar ile 1. Türkiye 165 milyar dolar ile 36. (UNCTAD-2023)]

2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Ruanda 165. sıradadır. (İsviçre 1. Türkiye 48.) (UN-2023)

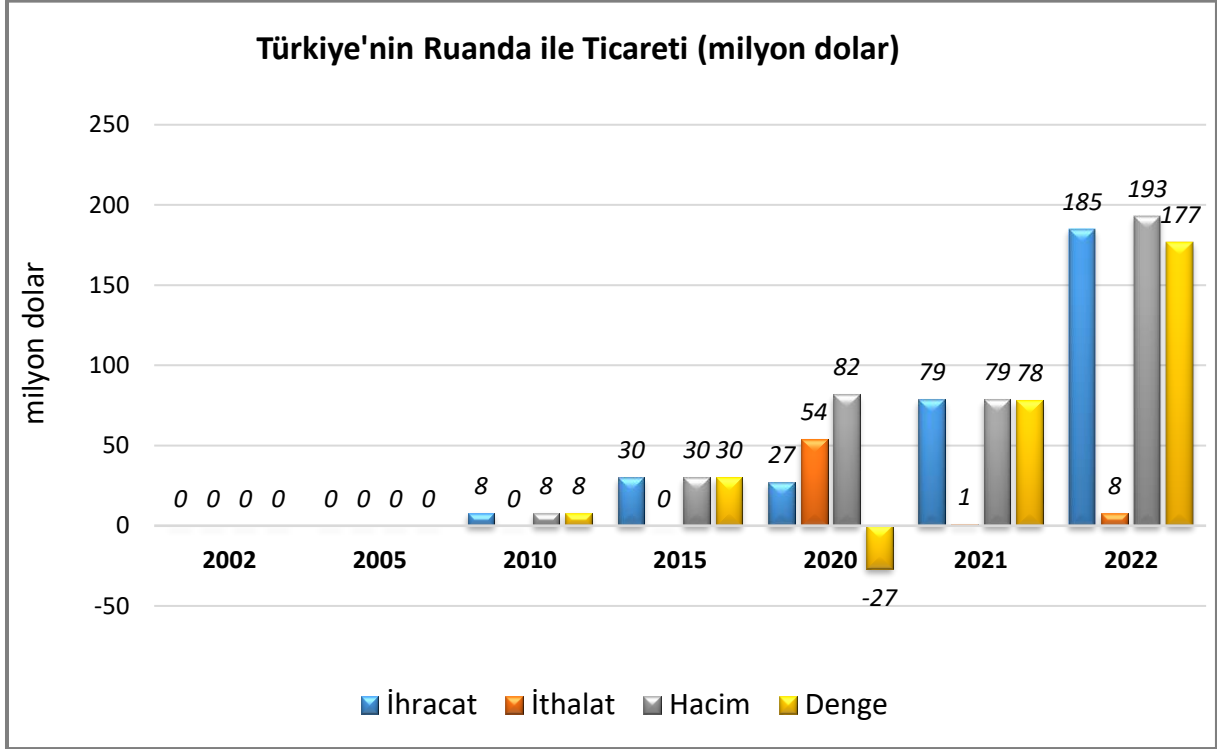
2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Ruanda, dünyada 176 ülke arasında 137. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023)

Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Ruanda 100. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

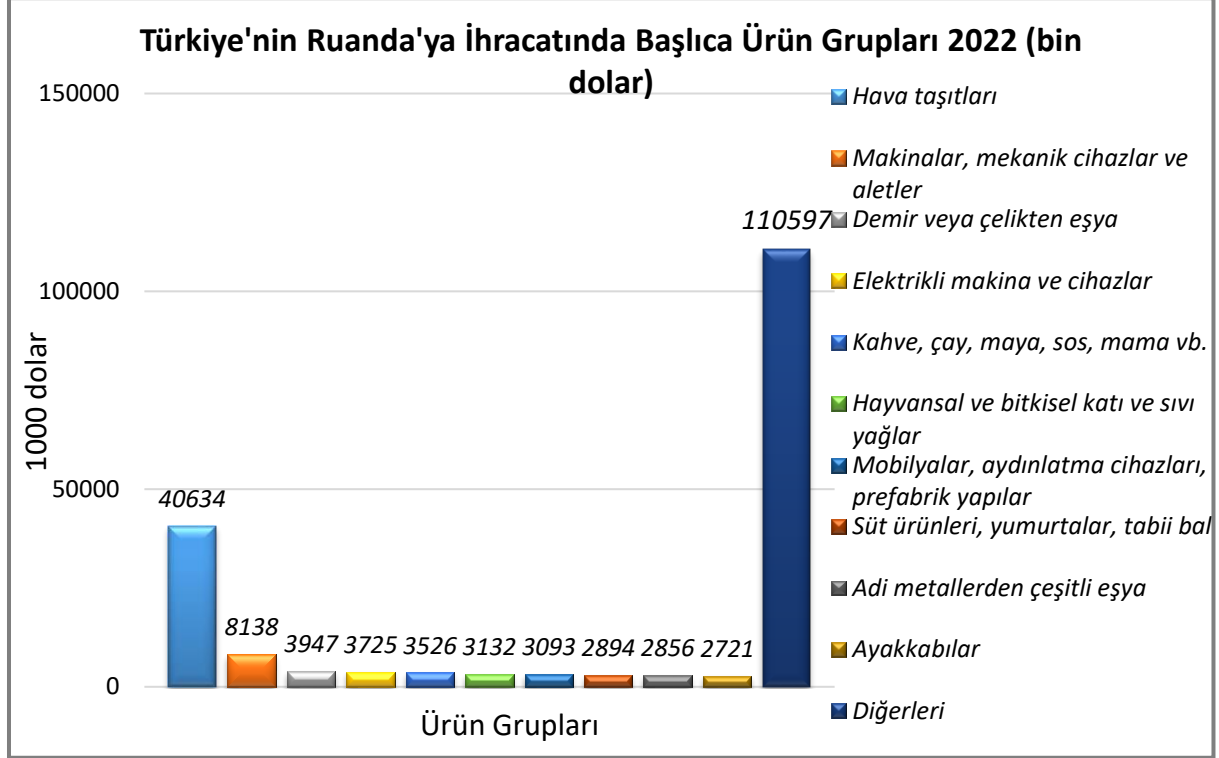
Genel Durum

Türkiye-Ruanda Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

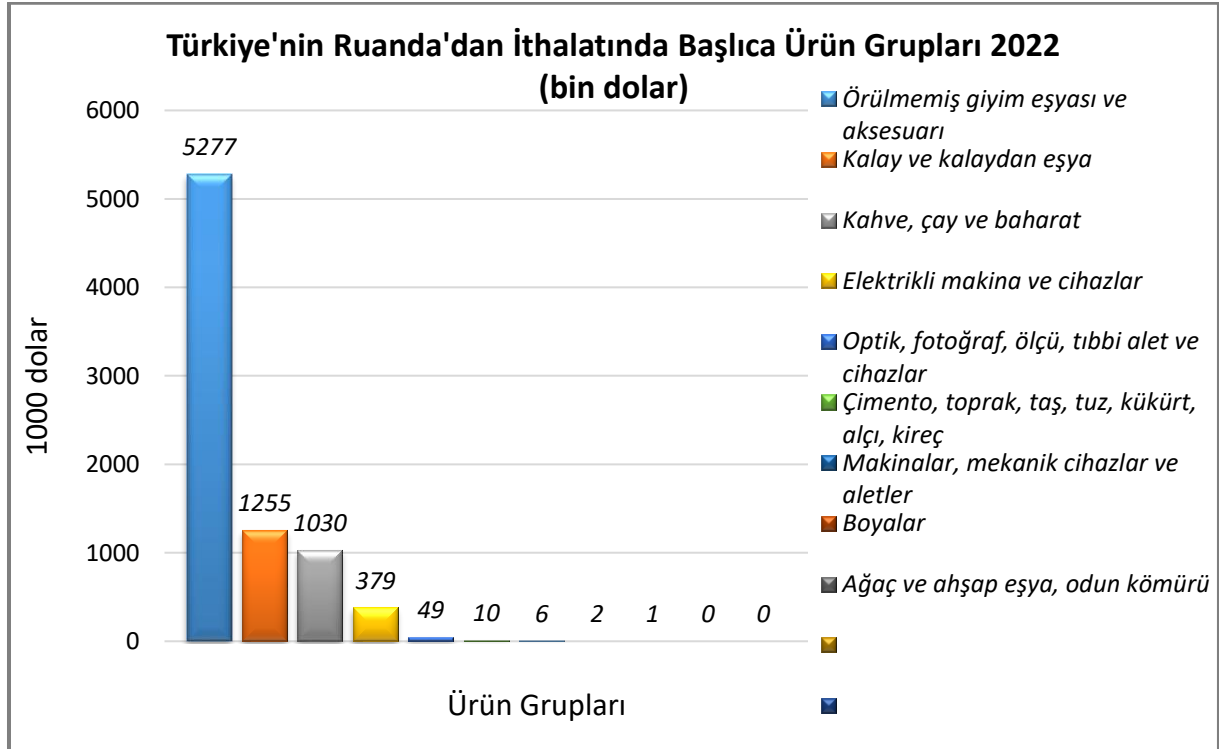
Türkiye'nin Ruanda'dan İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Ruanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Ruanda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 431 176	1 562 504	1 435 898	100	-8,1
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	665 536	363 143	454 467	31,7	25,1
2.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	70 528	84 771	441 493	30,7	420,8
3.	902	Çay	104 551	104 170	109 422	7,6	5
4.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	2 243	4 587	57 677	4	1157,4
5.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	594	2 389	47 202	3,3	1875,8
6.	1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	7 802	48 902	42 851	3	-12,4
7.	2523	Çimento	11 287	21 799	41 066	2,9	88,4
8.	1101	Buğday unu	31 717	39 118	39 334	2,7	0,6
9.	7214	İnşaat demiri	17 430	18 340	23 169	1,6	26,3
10.	8710	Tanklar ve diğer zırhlı savaş taşıtları (motorlu) (silahla donatılmış olsun olmasın) ve bunların aksam ve parçaları	0	0	13 198	0,9	100
11.	1102	Hububat unları (buğday/mahlut unu hariç)	3 898	10 204	10 365	0,7	1,6
12.	1106	Kuru baklağillerin, nişasta/inülin içeren kök ve yumruların unu, ezmesi ve tozu	8 416	35 394	8 632	0,6	-75,6
13.	102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	5 753	8 029	7 101	0,5	-11,6
14.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	837	1 096	6 306	0,4	475,4
15.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	0	0	5 802	0,4	100

Kaynak: Trademap-direcdata/Ruanda

EK-2: Ruanda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 706 645	3 736 702	3 367 604	100	-9,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	354 191	357 075	525 341	15,6	47,1
2.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	90 452	107 120	97 616	2,9	-8,9
3.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	85 589	135 433	89 345	2,7	-34
4.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	49 254	50 310	87 523	2,6	74
5.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	77 778	87 498	79 957	2,4	-8,6
6.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	68 547	106 936	74 759	2,2	-30,1
7.	8703	Otomobiller	24 754	22 179	73 502	2,2	231,4
8.	1001	Buğday ve mahlut	59 896	60 921	71 232	2,1	16,9
9.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	69 597	75 151	67 641	2	-10
10.	1107	Malt	12 921	17 514	62 720	1,9	258,1
11.	1006	Pirinç	97 913	88 833	61 407	1,8	-30,9
12.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	32 502	38 161	47 696	1,4	25
13.	2523	Çimento	73 271	50 876	45 545	1,4	-10,5
14.	1005	Mısır	28 965	18 350	36 720	1,1	100,1
15.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	51 689	42 617	35 690	1,1	-16,3

Kaynak: Trademap-direcrdata/Ruanda

EK-3: Ruanda'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% , 2022)	Değişim (% , 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 431 176	1 562 504	1 435 898	100	-8,1
1.	BAE	649 215	437 043	456 705	31,8	4,5
2.	Yunanistan	70	0	275 833	19,2	0
3.	D. Kongo	392 326	587 371	154 020	10,7	-73,8
4.	Kenya	27 568	24 093	115 757	8,1	380,5
5.	Zambiya	406	1 565	99 343	6,9	6247,8
6.	Avustralya	491	932	59 580	4,1	6292,7
7.	İsviçre	15 535	26 039	41 015	2,9	57,5
8.	Etiyopya	2 793	23 503	26 080	1,8	11
9.	ABD	22 769	28 867	24 271	1,7	-15,9
10.	Orta Afrika C.	21	268	23 782	1,7	8773,9
11.	G. Sudan	12 757	7 937	19 911	1,4	150,9
12.	Kongo	304	7 106	19 701	1,4	177,2
13.	İngiltere	29 537	44 741	17 752	1,2	-60,3
14.	Hindistan	15 658	11 634	16 422	1,1	41,2
15.	Belçika	15 628	18 625	14 605	1	-21,6
...
19.	Türkiye	55 192	1 683	4 778	0,3	183,9

Kaynak: Trademap – direcddata /Ruanda

EK-4: Ruanda'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		3 706 645	3 736 702	3 367 604	100	-9,9
1.	Çin	701 546	715 757	720 265	21,4	0,6
2.	BAE	257 404	305 791	336 917	10	10,2
3.	Hindistan	306 371	295 971	289 171	8,6	-2,3
4.	Tanzanya	487 448	496 105	280 420	8,3	-43,5
5.	Kenya	397 587	281 056	271 727	8,1	-3,3
6.	Belçika	78 699	68 548	111 592	3,3	62,8
7.	S. Arabistan	51 921	88 706	88 992	2,6	0,3
8.	ABD	80 535	79 483	84 336	2,5	6,1
9.	Türkiye	56 607	91 435	62 096	1,8	-32,1
10.	Almanya	80 480	140 663	61 594	1,8	-56,2
11.	Japonya	30 206	58 506	59 558	1,8	1,8
12.	Mısır	60 785	56 905	57 896	1,7	1,7
13.	Uganda	742	187	53 746	1,6	28641,2
14.	G. Kore	36 418	27 469	50 803	1,5	84,9
15.	Endonezya	75 998	88 228	49 947	1,5	-43,4

Kaynak: Trademap-direcdata/Ruanda

Ek-5: Türkiye'nin Ruanda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			27 479	78 561	185 263	100	135,8
1.	2102	Maya	3 171	4 323	3 365	1,8	-22,2
2.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	657	2 521	3 132	1,7	24,2
3.	402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	0	1 726	2 636	1,4	52,7
4.	8301	Adi metallerden kilit, sürgü ve asma kilit (anahtarlı, şifreli veya elektrikli) ve bunların adi metallerden anahtarları	1 606	2 061	2 636	1,4	27,9
5.	6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	1 113	3 997	2 560	1,4	-36
6.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	27	695	2 064	1,1	197
7.	1101	Buğday unu	417	1 897	1 657	0,9	-12,7
8.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	366	478	1 622	0,9	239,3
9.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	691	649	1 180	0,6	81,8
10.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	189	438	1 149	0,6	162,3
11.	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	393	351	1 114	0,6	217,4
12.	7309	Demir veya çelikten depo, sarnıç, küvler vb kaplar (hacmi > 300 lt ve mekanik veya termik tertibatı olmayan)	6	66	1 031	0,6	1462,1
13.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	2 166	543	1 002	0,5	84,5
14.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	345	870	893	0,5	2,6
15.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 012	1 641	793	0,4	-51,7

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Ruanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			54 052	801	8 013	100	900,4
1.	6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. Eşya	28	519	3 748	46,8	622,2
2.	8001	İşlenmemiş kalay	0	0	1 255	15,7	0
3.	6201	Erkek veya erkek çocuk için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. eşya	0	182	1 040	13	471,4
4.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	57	99	1 030	12,9	940,4
5.	6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	0	0	489	6,1	0
6.	8526	Radarı cihazları, hava-deniz trafiğine yardımcı telsiz cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları	0	0	255	3,2	0
7.	8525	Radarı veya televizyon yayınlarına mahsus verici cihazlar, televizyon kameraları, dijital ve görüntü kaydedici kameralar	0	0	120	1,5	0
8.	9031	Diğer ölçme veya muayene alet, cihaz ve makinaları; profil projektörleri	1	0	49	0,6	0
9.	2523	Çimento	0	0	10	0,1	0
10.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	0	0	6	0,1	0
11.	8542	Elektronik entegre devreler	0	0	4	0	0
12.	3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	0	0	2	0	0
13.	4415	Ağaçtan kutu, kafes, sandık vb. ambalajlar, kablo makarası vb	0	0	1	0	0
14.	101		0	0		0	0
15.	102		0	0		0	0

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye